

NNA Á KREPPU- TLENDISK

senn. Hóttanin hongur yvir teimum, tí arbeiðs- og uppihaldsloyvið skal endurnýggjast hvørt ár, sigur leiðarin í Kvinnuhúsinum.

Sambært útlendingastovuni finga 61 fólk, sum ikki hava norðurlendskan ríkisborgararétt, uppihaldsloyvi í Føroyum í sambandi við familjuseining í fjør. Talið hevur verið støðugt tey seinastu fimm árin.

– Útlendsku kvinnurnar, sum hava børn við føroyskum monnum, eru allarmest bangnar fyri at verða sendar av landinum og ikki fáa børnini við, sigur Elin Reinert Planck.

Hesin óttin ger seg eisini galdandi millum útlenskar kvinnur, sum liva í harðligum parløgum í Danmark. Har vísa kanningar, at nógvar serliga filippinskar og tailenskar kvinnur tora ikki at fara frá manninum, tí tær kunnu ikki vera visar í, at tær sleppa at verða verandi í Danmark.

Ein annar trupulleiki hjá hesum kvinnum er, at í heimlandinum hevur hjúnaskilnaður við sær, at ein missir status. Millum tey, sum koma úr fátækum korum, verður hildið, at ein hvítur maður er tað sama sum ríkidømi. Blíva tær so skildar frá hvíta manninum, so missa tær status í heimlandinum, og tí er tað nógv betri fyri tær at verða verandi í Føroyum, greiðir Elin Reinert Planck frá.

– Tær vilja eisini geva børnunum so góð kor, sum til ber, og vilja verða búgvandi her fyri at geva teimum allar teir móguleikarnar, sum eru í føroyska samfelagnum, leggur hon afturat.

Vita ikki um Kvinnuhúsið

Av tí at kvinnurnar eru so avbyrgdar og ikki skilja føroyska málið, so vita tær flestu als einki um Kvinnuhúsið, ella hvat Kvinnuhúsið kann bjóða teimum. Frætta tær um Kvinnuhúsið, so vita tær heldur ikki, um hetta bara er eitt annað slag av fongslí, og tí eru tær bangnar.

– Tølini eru sjálvandi lítil, men tað kemst ikki uttanum, at útlenskar kvinnur, sum eru fyri harðskapi og gista á Kreppumiðstøðini, eru lutfalsliga sera nógvar, sigur Elin Reinert Planck, sum er leiðari í Kvinnuhúsinum.

Í flestu førum er tað arbeiðsgevarin, starvsfelagar, grannar ella onkur av landsmonnunum hjá kvinnuni, sum er fyri harðskapi, ið greiða henni frá um Kvinnuhúsið. Kvinnurnar, sum liva í parløgum við harðskapi og hóttanum um harðskap, hava sjáldan sagt nakað um harðskapin við nakran, men onnur leggja til merkis, at alt ruggar ikki rætt, og vísa teimum til Kvinnuhúsið og greiða teimum frá hvørjari hjálp, tær kunnu fáa her, sigur Elin Reinert Planck.

Tær flestu hava liva við harðskapinum í fleiri ár, áðrenn tær venda sær til Kvinnuhúsið.

– At venda sær til Kvinnuhúsið, er ikki tað fyrsta, ein ger. Tær hava bitið nógv í seg leingi, áðrenn tær koma her, greiðir Elin Reinert Planck frá og leggur afturat, at hesar kvinnurnar høvdu fegnar viljað havt parlagið at rigga.

– Tær eru bangnar, tá tær koma her. Tað eru allar kvinnur, sum liva í parløgum við harðskapi. Men tær kenna seg skjótt væl á Kreppumiðstøðini. Her kunnu tær sova trygt, sigur

leiðarin í Kvinnuhúsinum.

Tora ikki at melda mannin

Kvinnurnar aftra seg fyri at melda mannin, sum fremur harðskapin. Høvuðsorsøkin er, at tær eru bangnar, greiðir Elin Reinert Planck frá.

Hon leggur afturat, at í flestu førum verður einki revsimál burtur úr kortini, tí tá skal talan vera um rættliga grovan harðskap. Tað krevur eisini, at kvinnan fer til læknan beinanvegin og fær prógvað skaðan, og tað hevur hon ofta ikki orku til.

– Tað er heldur ikki allur harðskapur, sum sæst á kroppinum, greiðir hon frá.

Hagtølini hjá Kvinnuhúsinum vísa, at menninir gevast ikki at fremja harðskap móti kvinnunum, eftir at tær eru rýmdar frá teimum.

– Nógvir menn halda fram at plága kvinnurnar, eftir at tær eru farnar frá teimum, sigur leiðarin í Kvinnuhúsinum. Hon vísir á, at hóast harðskapurin er tann sami, sum hann altíð hevur verið, so hava alnótin og sosialu miðlarnir havt

við sær, at tað eru so nógv fleiri mátar at gera seg inn á hvønn annan í dag, enn tað vóru fyrr.

– Nú kunnu teir eisini gera seg inn á kvinnurnar við far-telefonini og á sosialu miðlunum, og á alnótini ber til at fáa nógv hugskot, hvussu ein kann fremja harðskap, sigur leiðarin í Kvinnuhúsinum.

Málundirvísing eitt krav

Elin Reinert Planck heldur, at hóast kunningin til útlendingar í Føroyum er blivin nógv betri, so er neyðugt at tryggja sær, at allir útlendingar í landinum fáa ta neyðugu kunningina.

Hon heldur, at málundirvísing eigur ikki bara at vera eitt tilboð, men at tað eigur at vera eitt krav, at allir útlendingar fáa holla undirvísing í føroyska málinum.

– Øll áttu at fingið eitt haldgott skeið í føroyskum, sigur Elin Reinert Planck og leggur afturat, at Tórshavnar kommuna hevur eitt gott skeið, har útlendingar læra um mál og mentan.

– Skeiðið átti ikki at verið eitt tilboð. Tað átti at verið

eitt krav. Tað er alneyðugt at læra føroyska málið og læra um føroyska mentan, um útlendingar skulu koma inn í tað føroyska samfelagið. Málið er grundarlagið undir integratióin, sigur hon avgjørd.

Hon greiðir frá, at útlenskar kvinnur, sum hava gist á Kreppumiðstøðini, varðveita sambandið við Kvinnuhúsið og koma har við brøvum frá eitt nú myndugleikum og rættarskipanini fyri at fáa starvsfólkini at umseta tey.

– Brøvini eru á føroyskum og eisini viðhvørt á donskum, og tær hava ongan livandi móguleika at vita, hvat tey snúgva seg um, tá tær ikki duga málið, sigur Elin Reinert Planck.

Kvinnuhúsið komið fyri at vera

Tað er framvegis tørvur á Kvinnuhúsinum, sum í 27 ár hevur upplýst um harðskap í parløgum og hevur vegleitt og hjálpt kvinnum, sum eru fyri harðskapi.

– Kvinnuhúsið er framvegis neyðugt. Tíverri vænti eg, at vit fara altíð hava hava

brúk fyri Kvinnuhúsinum, sigur Elin og vísir á, at hesi árin er nógv meira ljós varpað á harðskap, og at ein skal ikki finna seg í at liva við harðskapi.

Hetta sæst eisini aftur í hagtølunum hjá Kvinnuhúsinum. Tølini vísa, at kvinnurnar, sum leita sær hjálp í dag, eru væl yngri, enn tær vóru fyrr.

Fyrr vóru kvinnurnar ofta í 50-unum ella 60-unum, tá tær vendu sær til Kvinnuhúsið at fáa hjálp. Tær biðaðu, til børnini vóru blivin vaksin. Soleiðis er ikki longur. Miðalaldurin á kvinnunum, sum biðja um hjálp at koma burtur úr harðligum parløgum, er lækkaður nógv, og nú eru tær flestu í 30-unum ella 40-unum.

Leiðarin í Kvinnuhúsinum vísir á, at ein annar stórir munur er eisini, at í dag er kvinnan ikki so bundin figgjarliga av manninum, og tað gevur eitt stórt frælsi til at broyta støðuna, sum hon er komin í.